

Adevărul despre proiectul Roșia Montană

Raportul comisiei Grupului pentru Salvarea Roșiei Montane
din Academia de Studii Economice

14 iunie 2010

Responsabil comisie: prof.univ.dr. Ion Gh. Roșca, rector

Membrii comisiei:

Prof.univ.dr. Felicia Alexandru

Prof.univ.dr. Coralia Angelescu – Șef catedră

Prof.univ.dr. Marius Băcescu- membru al Academiei Oamenilor de Știință din România

Prof.univ.dr. Florina Bran – Prodecan

Conf.univ.dr. Ildiko Ioan

Prof.univ.dr. Afrodita Iorgulescu

Prof.univ.dr. Alexandru Isaic-Maniu

Prep.univ.drd. Raluca Lădaru

Prof.univ.dr. Gheorghe Manea - Cercetător

Prof.univ.dr. Victor Manole – Decan

Prof.univ.dr. Gabriel Popescu

Conf.univ.dr. Carmen Valentina Rădulescu

Prof.univ.dr. Toma Roman

Prof.univ.dr. Mirela Stoian – Prodecan

Prof.univ.dr. Radu Voicu

Cuprinsul

1. Care proiect ?
2. Titularul proiectului
3. Licența 47
4. Problemele economice ale proiectului
 - 4.1 Beneficiile pentru România
 - 4.1.1 Beneficiile directe
 - 4.1.2 Beneficiile indirecte
 - 4.2 Pierderile pentru România
 - 4.2.1 - pierderi sociale
 - 4.2.2 - pierderi culturale
 - 4.2.3 - pierderi de mediu
 - 4.2.4 – pierderea aurului
 - 4.3 O problemă deschisă
 - 4.4 Rezumat
5. Riscurile pentru România
 - 5.1 Riscul financiar
 - 5.1.1 Riscul incapacității de plată a RMGC
 - 5.1.2 Riscul închiderii înainte de termen a minei
 - 5.1.3 Riscul unei speculații bursiere
 - 5.2 Riscul de mediu
 - 5.2.1 Riscul poluării pânzei freatice
 - 5.2.2 Riscul ruperii barajului iazului de decantare
 - 5.2.3 Riscul alunecărilor de teren
6. Comparația cu mine de aur din lume
7. Analiza situației “fără proiect”
8. Articolele 135, 136 din Constituție și criza mondială
9. Luptă inegală
10. Concluzii

Motto:

Salvați Roșia Montană

*O deviză pentru care trebuie să luptăm toți românii.
Să apărăm această bogăție naturală, aurul, împreună
cu patrimoniul cultural-istoric de importanță
națională și universală, împotriva celor însetați de
îmbogățire în defavoarea neamului românesc.*

*2005, geolog Aurel Sintimbrean,
fost inginer șef Roșiamin*

Marea deosebire între proiectul Roșia Montană și exploatările miniere ale aurului active în lume astăzi este că la Roșia Montană aurul se exploatează de peste 2000 de ani, pe când celelalte exploatări sunt recente (începute în secolul 20 sau chiar 21). De aceea, la Roșia Montană concentrația în aur a zăcămintului este acum slabă (1,3 g./t), pe când, la exploatările noi, concentrația în aur este bogată (3-7 g/t) sau foarte bogată (20-30 g/t).

În consecință, la Roșia Montană sunt acum mai importante localitatea și istoria ei, patrimoniul arheologic minier și cel construit, spiritul locului, decât aurul care mai există în zonă – **așa cum perla dezvoltată într-o scoică devine mai importantă decât scoica.**

Trebuie să lăsăm Roșia Montană și generațiilor următoare pentru încă 2000 de ani cel puțin, nu să o distrugem, ca să luăm tot aurul acum. Avem datoria să salvăm Roșia Montană de lăcomia unora și de lipsa de informare a altora.

1. Care proiect ?

S-a plecat în 1995, de la un proiect doar de explorări în iazul de decantare de lângă Gura Roșiei și, prin „rostogolire”, s-a ajuns, trecând prin proiectul RMGC din 2002, la proiectul RMGC din 2004.

• **Proiectul RMGC**, prezentat în decembrie 2004 în documentul “*Memoriul de Prezentare a Proiectului*”, pe scurt **MPP**, o dată cu demararea pentru a doua oară (prima dată în sept. 2002, retrasă în 2003) a procedurii de obținere a *acordului de mediu*, **se prezintă astfel:**

Perimetrul licenței de exploatare este de **2388 ha** ([MPP], pag. 9); se vorbește de **218 milioane tone total minereu măcinat în cei 17 ani de viață a minei**, de 261 milioane tone de steril în cei 17 ani, se vor prelucra (măcina) **13 milioane tone minereu în medie pe an**, cu un conținut de aproximativ 1,52 grame aur/tonă (recent 1,3 g/t Au) și 7,47 grame argint/tonă; pentru extragerea aurului se vor folosi, anual, **91.860 tone** substanțe periculoase, dintre care **12.000 tone** cianură de sodiu.

Proiectul va afecta 4 munți prin exploatare la suprafață, în cariere (menționăm că timp de circa 2000 ani, până în 1970, aurul a fost exploatat în subteran, prin galerii): **Cetate** (care a fost exploatat **la suprafață** din 1970 de către Minvest în mina mică de 400.000 tone minereu anual, mină care a fost închisă în 2006) și **Cârnic** în primii 7 ani, apoi **Orlea și Jig-Văidoaia**; carierele se vor extinde la adâncimi cuprinse între **220 și 260 metri** ([MPP] pag. 44) sub nivelul topografic actual; reziduurile obținute din prelucrarea minereului vor forma un iaz de decantare cu suprafața de **299,8 ha**, care va avea un baraj de **185 m**

înălțime, la 2 km de orașul Abrud, în locul actualului sat Corna. Se prevede posibilitatea ca o eventuală carieră la Bucium să aducă reziduurile tot în acest iaz de decantare (RMGC a avut, tot prin transfer de la Minvest, o licență de **explorare** la Bucium, care a expirat în 2007, și acum așteaptă aprobarea pentru transformarea ei în licență de **exploatare**, de îndată ce proiectul Roșia Montană ar fi aprobat).

Proiectul, a cărui zonă industrială are suprafața totală de: **1376,17 ha**, va afecta 4 sate din cele 16 câte are comuna Roșia Montană, cel mai afectat fiind satul Roșia Montană. Proiectul va afecta **960** familii (adică 2064 persoane) din cele 1362 familii (reprezentând 3865 persoane) câte erau în 2002 în comuna Roșia Montană (**până în prezent au fost cumpărate de către RMGC 77% din proprietățile care cad în zona proiectului**).

Este prevăzută în proiect o zonă protejată, care va fi în jurul centrului istoric, și va cuprinde 140 case (din care **33 sunt monumente istorice**). **9 case monument istoric ar trebui declassificate, câteva biserici și cimitire ar trebui mutate**. Este o pură iluzie că obiectivele arheologice propuse spre conservare în proiect ca și centrul istoric al satului Roșia Montană, pus într-o zonă protejată, aflate toate între cele 4 cariere deschise, vor rezista exploziilor planificate (și prafului produs de explozii) și trepidațiilor produse de cele 23 de autobasculante de transport de mare tonaj (**150 t**) care vor circula la Roșia Montană timp de 16 ani, 365 zile pe an, 24 de ore pe zi, cum prevede proiectul ([MPP], pag. 136,143).

Proiectul va afecta importante ecosisteme terestre și acvatice.

Graficul proiectului ar fi: perioada de construcție de **2-3 ani**, perioada de exploatare de **17 ani**, perioada de închidere a activităților miniere de **2 ani**.

- **Deși minereul este sărac, de ce este totuși foarte rentabil proiectul Roșia Montană** pentru compania Gabriel Resources (**este o “proprietate trofeu” „Trophy Asset”**, [2001 AR], pag. 6, 12) ? pentru că:

- **raportul steril-minereu este foarte scăzut,**

- **procesarea este convențională simplă,**

- **infrastructura este foarte bună** (drumuri bune, existența unor linii de înaltă tensiune care travesază zona, sursa majoră de apă în apropiere, legături bune cu aeroporturi) și

- **zona a avut statutul de zonă dezavantajată** (primit în 1999, pentru 10 ani) ([2001 AR], pag. 12).

- Acest proiect **nu mai este valabil** după anularea definitivă, de către Curtea Supremă, în decembrie 2008, a “*Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 4/2004*”; astfel, masivul Cârnic, obiectivul central al proiectului, redevine sit arheologic protejat de lege. **Deci, RMGC trebuie să elaboreze un nou proiect, fără masivul Cârnic.**

- Amintim că:

- Ministerul Culturii a demarat acțiunea de înscriere a Roșiei Montane pe lista monumentelor din patrimonial mondial UNESCO.

- la 5 mai 2010, Parlamentul European a adoptat cu o majoritate zdrobitoare rezoluția pentru interzicerea până la finele lui 2011 a mineritului pe bază de cianuri în Uniunea Europeană, cu recomandarea către statele UE să nu încurajeze noi proiecte de minerit pe bază de cianuri până la interzicerea totală din 2011.

In continuare, ne vom referi la proiectul RMGC din 2004, pe scurt proiectul, care însă nu mai este valabil la această dată.

2. Titularul proiectului

- Titularul proiectului este societatea mixtă **Roșia Montana Gold Corporation**, pe scurt **RMGC**.

- S-a plecat **în mai 1995**, de la un program de explorări (foraje) în iazul de decantare al Roșiamin de lângă Gura Roșiei ([MPP], pag. 15).

- La **7 iunie 1997**, a fost înființată societatea mixtă *Euro Gold* (actuala RMGC) ([1997 AR], pag. 18) – **inițial** între:

- Gabriel Jersey **65 %** (capitalizarea inițială de **357.000 USD**),

- actuala Minvest Deva **33,8 %**,

- 3 acționari minoritari privați cu câte **1,2 %**.

- **In 1999**, participarea lui Gabriel a crescut de la 65% la 80%, în urma elaborării unui studiu de pre-fezabilitate ([1999 AR], pag. 2); Minvest Deva deține 19,31%, iar cele 3 firme private câte 0,23%.

- In timpul anului **2009**, Gabriel a cumpărat acțiunile a doi din cei trei acționari minoritari privați. Astfel, **în 2010**, Gabriel deține **80,46 %**, Minvest Deva **19,31%** și o firmă privată **0,23 %** ([2009 GFS], pag. 13) .

- **Acționarul majoritar al RMGC** este compania *Gabriel Resources Ltd*, pe scurt **Gabriel**, sau **Compania, înființată în 1996**: în mai 1996, compania Starx Resources Ltd., reactivată, încorporează compania Gabriel Resources Limited („Gabriel Jersey”), compania părinte, Starx Resources Ltd., fiind rebotezată „Gabriel Resources Ltd.” (“Gabriel”) -simbol GBU pe bursa din Vancouver ([1997 AR], pag. 17, 18).

- Compania are un segment de operare: achiziția, explorarea și dezvoltarea de proiecte de metale prețioase **localizate în România** (“*The Company has one operating segment: the acquisition, exploration and development of precious metal projects located in Romania.*” [2009 GFS], pag. 22).

Se observă că Gabriel nu are în domeniul său de activitate “**exploatarea**”, ci doar “explorarea”. De aceea, credem că RMGC va vinde afacerea în momentul în care ar ajunge cu dezvoltarea proiectului Roșia Montană până la obținerea licenței de exploatare și a acordului de mediu. De altfel, în tot acest timp, RMGC (Gabriel) nu a făcut decât explorări la Roșia Montană, exploatare a făcut Minvest, prin sucursala sa Roșiamin, până în 2006. Se pune problema de ce atunci RMGC a preluat de la Minvest licența 47, care era o licență de exploatare și nu a luat o licență de explorare? Vom vedea mai departe, la punctul 3.

- La 31 decembrie 2009, Compania **nu are bani suficienți pentru a finanța dezvoltarea Proiectului** și de aceea va necesita finanțare adițională, care dacă nu este obținută, va avea ca efect reducerea activităților și întârzieri ale proiectului (“*As at December 31, 2009 the Company had no sources of operating cash flows and does not have sufficient cash to fund the development of the Project and therefore will require additional funding which, if not raised, would result in the curtailment of activities and Project delays.*” [2009 GFS], pag. 7).

Nici în 2007 Compania **nu avea bani suficienți pentru a finanța dezvoltarea proiectului**; atunci se gândea chiar la **o evaluare a alternativelor strategice** (“*The Company does not have sufficient cash to fund the development of the Project and therefore will require additional funding which if not raised would result in the curtailment of activities and result in Project development delays or a review of strategic alternatives.*” [2007 FQR], pag. 27).

Să observăm că Gabriel nu are bani să finanțeze dezvoltarea proiectului, dar RMGC are bani să plătească o campanie agresivă și mincinoasă în media cu cele 4 miliarde pe care le-ar câștiga chipurile România din acest Proiect.

- În decembrie 2004, Gabriel a împrumutat **971.000 USD** lui Minvest și celor 3 companii private – cei patru acționari minoritari - pentru a-și achita contribuția la mărirea de capital a RMGC, urmând a returna banii lui Gabriel când vor primi dividende (“*In December 2004, the Company loaned a total of US\$ 971 thousand to the four minority shareholders who hold an aggregate of 20% of the shares of RMGC to facilitate a statutory requirement to increase RMGC’s total share capital. The loans are non-interest bearing and are to be repaid as and when RMGC distributes dividends to its share holders.*” [2007 AR], pag. 24).

În decembrie 2009, Gabriel a mai împrumutat **40 mil. USD** lui Minvest (19,31%) și companiei private (0,23%) – cei doi acționari minoritari ai RMGC - pentru a-și achita partea care le revine din mărirea de capital a RMGC, urmând a returna împrumutul când RMGC va da dividende (Mărirea de capital la RMGC a fost de 216 mil. \$, din care 174 mil. \$ Gabriel și 42 mil \$ Minvest și compania privată) ([2009 GFS], pag. 13, 16).

Cum de s-a asociat statul român, prin compania falimentară Minvest, cu o companie fără experiență în exploatare și fără bani ? - rămâne întrebarea fierbinte la care trebuie să primim un răspuns.

3. Licența 47

- **Licența de exploatare 47/1999 a fost acordată prin H.G. nr. 458 din 10 iunie 1999 lui Minvest ca titular și lui RMGC ca afiliat** (prin art. 11, art. 46 și prin interpretarea în favoarea lui Gabriel a Art. 15 din Legea minelor 61/1998). Minvest a făcut **exploatare**, prin sucursala sa Roșiamin, iar RMGC (Gabriel) a făcut **explorare**.

- Licența 47 a fost **transferată** (conform art. 14 din Legea Minelor 61/1998) de la Minvest la RMGC **prin Ordinul** Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, pe scurt **ANRM nr. 310/9.10.2000**, Minvest rămânând companie afiliată. **Deci, prin ordin al ANRM, participarea statului de 100% a fost diminuată la numai 19,31% ! Acelasi lucru s-a întâmplat la Bucium și Certej !**

Să remarcăm că Legea 61 prevede doar **titular** pentru o licență, nu și **afiliat**, și că licențele, atât cea de exploatare cât și cea de explorare, sunt exclusive. Deci, normal era ca Minvest să exploateze cu Licența de exploatare 47, iar RMGC putea și trebuia să ceară o **licență de explorare** pe același perimetru al Licenței 47, conform Art. 15. Dar ingineria cu licența mixtă - de exploatare și explorare - dovedește înțelegerea dintre ANRM și Gabriel, în folosul firmei private. Pentru că una este să le spui acționarilor că ai o licență de explorare, care se acordă pentru 5 ani plus încă maximum 3 ani, și alta este să te lauzi că ai o licență de exploatare, care se acordă pentru 20 de ani, plus – eventual - încă câte 5 ani.

Să remarcăm că Art. 15 din Legea minelor 61/1998 devine Art. 25 în Legea minelor 85/2003, și acesta nu mai permite unor persoane juridice, alta decât titularul licenței, dreptul de explorare/exploatare pentru **aceleași** resurse minerale - în speță aurul și argintul la Roșia Montană:

- Legea 61/1998, **Art 15**. – *In limitele unui perimetru de exploatare autoritatea competenta poate acorda, în condițiile legii, unor persoane juridice, altele decât titularul licenței, dreptul de explorare și/sau exploatare pentru unele resurse minerale, cu acordul titularului.*

- Legea 85/2003, **Art 25**. – *In limitele unui perimetru de explorare/exploatare, autoritatea competenta poate acorda, în condițiile legii, unor persoane juridice, altele decât titularul licenței, dreptul de explorare și/sau exploatare pentru alte resurse minerale, cu acordul titularului.*

• **Perimetrul Licenței 47 a fost modificat de 3 ori**, prin acte adiționale elaborate de ANRM, în favoarea lui RMGC (Gabriel):

- perimetrul inițial era de aproximativ **1200 ha**, și era orientat est-vest; aproape sigur nu conținea masivul Cârnic;
- a fost mărit în 1999, la **2122 ha**, ca să conțină și Cârnicul cel puțin;
- a fost mărit în 2001, la **4282 ha** ([DP], pag. 8), adică la toată suprafața comunei Roșia Montană (16 sate),
- a fost micșorat în 2004, la **2388 ha**, și este orientat nord-sud (s-a ajuns astfel la situația absurdă – și ilegală credem - că perimetrul licenței nu mai conține uzina de prelucrare din Gura Roșiei, folosită de Roșiamin până în 2006).

Să observăm că s-a modificat de fapt perimetrul de explorare al lui RMGC (Gabriel), și nu perimetrul de exploatare al lui Minvest.

Să mai menționăm că ambele legi ale minelor **nu permit modificarea prevederilor licenței** (din care face parte și perimetrul) :

- Legea Minelor 61/1998, prin **Art. 11**: “Prevederile licenței rămân valabile pe toată durata acesteia, în condițiile existente la data încheierii” ,

- Legea Minelor 85/2003, **Art. 60** (1): “Prevederile licențelor de explorare și/sau exploatare aprobate de Guvern rămân valabile pe întreaga lor durată, în condițiile în care au fost încheiate”.

și că **perimetrul unei licențe de explorare poate fi doar micșorat**.

• **Licența nr. 47/1999 era deci pentru exploatarea veche**, de mici dimensiuni (400.000 tone minereu anual), în carieră deschisă în muntele Cetate, exploatare închisă în 2006 ca fiind nerentabilă, **nu pentru proiect**.

În Raportul la Studiul de EIM, ca și în alte documente precedente, RMGC face **fals** referire la Licența de exploatare nr. 47/1999 ca fiind licența pentru proiect (Vol. 7, pag. 4, de exemplu). RMGC nu poate face exploatarea prevăzută în proiectul său cu Licența de exploatare 47 și Legea Minelor 85/2003 nu prevede operația de modificare (actualizare) a unei licențe de exploatare, cum **fals** afirmă RMGC: „*Actuala licență de exploatare va trebui **modificată** în conformitate cu noile cerințe. Ea va fi eliberată de ANRM, RMGC căutând să finalizeze cererea de modificare după aprobarea EIM.*” (Raport Studiu EIM, Vol. 7, pag. 6) .

RMGC trebuie să ceară **o nouă licență de exploatare**, pentru cele 4 cariere prevăzute în **proiectul său, configurat abia în 2001**; **noua licență de exploatare ar** trebui să fie aprobată de Guvern, nu de ANRM. Pentru a începe activitățile miniere prevăzute în această eventuală **nouă licență**, RMGC ar fi avut nevoie de acordul de mediu !

Procedura de obținere a acordului de mediu, declanșată în decembrie 2004, prin depunerea MPP, trebuia **să urmeze și nu să preceadă** pe cea a obținerii licenței de exploatare (conform Legii Minelor 85/2003, Art. 20, alin. (1), lit. c) și Art. 22, alin. (1), lit. d)).

- **RMGC nu poate să obțină o licență de exploatare nouă, pentru Proiect**, sub legea Minelor 85/2003, deoarece la **Art. 18, alin. (2)**, se spune că: „**Licența de exploatare se acordă: a) direct titularului licenței de explorare, la solicitarea acestuia, ...; b) câștigătorului unui concurs public de ofertă,**”

Dar RMGC nu a fost titularul unei licențe de explorare, ci a fost (este) titularul unei licențe de exploatare.

Să observăm că nici nu se poate organiza un concurs public de ofertă pentru Roșia Montană, deoarece **Art. 11 din Legea Minelor 85/2003** interzice strict efectuarea de operații miniere – deci explorare/exploatare - la Roșia Montana, din cauza patrimoniului arheologic de importanță mondială (galerii romane și dacice unice în lume):

- **Art. 11** alin. (1) : „Efectuarea de activități miniere pe terenurile pe care sunt amplasate **monumente istorice**, culturale, religioase, **situri arheologice de interes deosebit**, rezervații naturale, ..., precum și instituirea dreptului de servitute pentru activități miniere pe astfel de terenuri **sunt strict interzise.**”

- alin. (2): „**Excepțiile** de la prevederile alin. (1) **se stabilesc prin hotărâre a Guvernului**, cu avizul autorităților competente în domeniu și cu stabilirea de despăgubiri și alte măsuri compensatorii.”

- **In mai 2006**, Minvest a încetat permanent toate operațiile miniere la Roșia Montană și a predat un plan de închidere a minei care a fost aprobat ([2009 FQR], pag. 36). Conform **Legii Minelor 85/2003, Art. 52**, titularul licenței 47, adică RMGC, a cerut închiderea minei. Conform **Art. 31, concesiunea minieră încetează** și, deci, considerăm că **Licența 47 trebuia să fie anulată (retrasă)**. Ea este însă încă activă în listele ANRM, în interesul RMGC!

- Licența 47 este secretă. Se pot deduce însă logic, din documentele publice ale lui Gabriel, prevederile ei și se poate vedea cum legile minelor au fost, credem, încălcate de ANRM, în favoarea RMGC. **Cerem desecretizarea licenței 47 și a anexelor sale !**

4. Problemele economice ale proiectului

Vom analiza:

- 4.1. Beneficiile pentru România
- 4.2. Pierderile pentru România
- 4.3. O problemă deschisă
- 4.4. Rezumat

4.1. Beneficiile pentru Romania

Vom analiza aici:

- 4.1.1 Beneficiile directe
- 4.1.2 Beneficiile indirecte.

Câteva observații pentru început:

- Aflăm din documentele lui Gabriel despre evoluția **costului de construcție** a minei necesar pentru a trece la exploatarea prevăzută în proiect :

- **253** milioane USD în 2001 ([2001 AR], pag. 6)
- **437** milioane USD în 2002 ([2002 AR], pag. 10)
- **638** milioane USD în 2006 ([2005 AR], pag. 14)
- **876** milioane USD în 2009 ([2008 AR], pag. 3).

Explicația noastră pentru aceste creșteri este că acest cost a fost greșit evaluat, datorită incapacității RMGC de a face un proiect bun. Nu cunoaștem ca RMGC să fi dat o explicație a acestor creșteri.

- Aflăm din documentele lui Gabriel de asemenea despre **involutia concentrației medii de aur** în depozitul de la Roșia Montană:

Concentrația medie de aur
la tona de minereu

Concentrația medie de aur la tona de minereu	Cantitatea de minereu	Documentul
1,7 g/t Au	45.000.000 t	[1998 AR]
1,52 g/t Au	218.000.000 t	[2002 AR], [2003 AR], [2004 AR], [MPP]
1,46 g/t Au	215.000.000 t	[2005 AR], [EIM]
1,3 g/t Au	215.000.000 t	site-ul lui Gabriel în 2010
<hr/>		
0,86 g/t	29.000.000 t	Regia Deva 1995 în [1997AR], pag. 8

Care sa fie adevărul ?

- In [2005 AR], pag. 3, găsim următoarele date legate de proiect:

2 miliarde USD (cel puțin) infuzați în economia României pe durata de viață a minei,
1.200 locuri de muncă create în medie pe durata de 2 ani de construcție a minei,
600 locuri de muncă directe create în medie pe durata de viață a minei,
6.000 locuri de muncă indirecte create în medie pe durata de viață a minei.

In [2006 AR], pag. 12, găsim **2,5** miliarde USD infuzați în economia României pe durata de viață a minei.

Pe cand în 2010, găsim pe site-ul lui Gabriel și în reclamele agresive promovate la televiziune de RMGC, **următoarele date legate de proiect:**

4 miliarde USD (cel puțin) infuzați în economia României pe durata de viață a minei,
2.300 locuri de muncă create în medie pe durata de 2 ani de construcție a minei,
880 locuri de muncă directe create în medie pe durata de viață a minei,
3.500 locuri de muncă indirecte create în medie pe durata de viață a minei.

Cum este posibil să existe aceste fluctuații în datele proiectului dacă nu din cauza neseriozității sale? Ca să glumim, atunci să mai așteptăm câțiva ani cu acest proiect, dacă cu fiecare an care trece crește și suma infuzată în România cu **0,5** miliarde dolari!

- In iulie 2009, redevența minieră a crescut de la 2% la 4%.
- RMGC declară că până acum a investit în România peste **400** milioane USD (www.gabrielresources.com - Corporate profile - 10 mai 2010) . Ar fi utilă publicarea de către RMGC a unei liste a acestor ‘investiții’, ca să vedem ce conține.

Să intrăm acum în detalii:

Beneficii pentru România de 4 miliarde USD ? Exagerări grosolane !

Un astfel de proiect generează **beneficii directe** din redevența minieră, din taxe și plata salariilor și **beneficii indirecte** din generarea unor afaceri și investiții secundare.

În 2010, RMGC spune că va aduce beneficii directe și indirecte României de **4** miliarde USD pe durata de circa 20 ani (2 ani (construcția minei) + 16 ani (de viață a minei) + perioada de închidere a minei), și anume:

- beneficii directe de **1,7** miliarde USD,
- beneficii indirecte de **2,3** miliarde USD

(www.gabrielresources.com - **Corporate profile** - 10 mai 2010).

În contextual cel mai favorabil pentru RMGC, de 1.000 USD/uncia de aur pe toată viața minei și fără costuri pentru reabilitarea mediului, estimăm [2] că proiectul va genera un profit direct (după scăderea taxelor) pentru investitor (Gabriel) de maximum **3,2** miliarde USD. Este un nonsens să credem că România va beneficia de **4** miliarde USD, adică mai mult decât Gabriel.

4.1.1 Beneficii directe pentru Romania de 1,7 mld. USD ?

Observație. Beneficiile directe pentru România erau de **583** milioane USD pentru primii 17 ani de operare, la 350 USD/uncie ([MPP], pag. 17, 18).

- Beneficiile sub formă de venituri la bugetul de stat constau din:
 - impozit pe profitul RMGC (16%),
 - taxa de redevență minieră (4%).

În scenariul cel mai optimist (1.000 USD/uncie), estimăm [2] aceste beneficii la aproximativ **863** milioane USD pe durata de viață a minei (adică de aproximativ **40** milioane USD /an pentru fiecare din cei 20 ani de viață).

- Beneficiile sub formă de dividende și alte taxe

În scenariul cel mai optimist, profitul cumulat al Minvest (România) după 16 ani este estimat de noi [2] la **305** milioane USD.

Minvest (Romania) va rambursa partea sa (19,31 %) de capital la RMGC - plus împrumuturile făcute la Gabriel pentru acoperirea majorărilor de capital - din dividende, când le va primi.

Gabriel estimează intervalul de timp de la începutul exploatarei când va avea beneficii (**payback**) la:

- 5,2 ani - dacă prețul aurului este de 600 USD/uncie,
- 3,5 ani - dacă prețul aurului este de 750 USD/uncie,
- 2,7 ani** - dacă prețul aurului este de 900 USD/uncie.

Noi [2] apreciem că **payback**-ul pentru **România** este de circa **12 ani**, la un preț al aurului de 1.000 USD/uncie.

Apreciam că “taxele pe dividende” de la Gabriel nu vor ajunge la buget, deoarece acționarii sunt în majoritate companii offshore, fără taxe.

4.1.2 Beneficii indirecte pentru România de 2,3 mld. USD ?

Observație. Beneficiile indirecte pentru România erau de **1,024** mld. USD pentru primii 17 ani de operare, la 350 USD/uncie ([MPP], pag. 18).

RMGC pretinde că în totalitate **costurile sale de producție (operare)** constituie “beneficii indirecte pentru România”, deoarece cheltuielile se fac în România.

Total fals !

Costul de producție (project operating cost) este estimat (în [2009 FQR], pag. 9) la **12,57** USD pe tona de minereu (a fost de **9,46** USD în 2005, **6,48** USD în 2004, **4,99** în 2000, deci crește mereu în timp).

Amintim (din [MPP], pag. 43) următoarele date pe durata de viață a minei (17 ani):

Total minereu: **218** milioane tone
Total steril: 261,5 milioane tone
Total excavat: 479,5 milioane tone.

Costul de producție provine din:

- minerit 22,9%,
- procesare și stocare 65,5 %,
- activități generale și administrative 11,6 %.

- **Mineritul** implică excavarea/ distrugerea a 4 munți și deci modificarea peisajului în mod ireversibil. Este “beneficiu indirect” sau o pierdere imensă pentru România ?
- **Procesarea** are loc într-o uzină închisă și implică în principal :
 - consumul unor chimicale importate (inclusiv cianura),
 - energie electrică și apă.
- Importurile nu sunt beneficii pentru economia națională.
- Consumul resurselor energie electrică și apă sunt o pierdere pentru economia națională și nu un “beneficiu indirect”.
- **Stocarea** unor cantități uriașe de deșeuri toxice duce la contaminarea solului și chiar la contaminarea pânzei freatice, deci nu sunt “beneficii indirecte”.
- Singurul beneficiu pentru România este reprezentat de componenta “**activități generale și administrative**”. De această componentă profită într-adevăr direct unii

oficiali din administrația locală și centrală; dar ea poate contribui și la procesul de **corupție**, care nu este un beneficiu pentru România.

a) Revitalizarea zonei ?

- Proiectul minier nu folosește resurse procesate local. Principala materie primă în activitatea minei este minereul, care este direct procesat de companie, cu propriile echipamente de import. Unele produse chimice ar putea fi achiziționate din România, dar acest lucru nu va avea mai mult ca sigur un impact semnificativ asupra industriei chimice locale.

- Produsul final al proiectului este aurul. În România însă nu există o piață de desfacere a aurului și nu există o industrie de procesare a aurului. BNR a anunțat oficial că rezervele naționale de aur sunt suficiente (**103 t**). Piețele de desfacere ale RMGC sunt deci în străinătate și compania va exporta întreaga sa producție.

Mai mult decât atât, existența unei activități miniere de asemenea proporții îi descurajează pe alți potențiali oameni de afaceri să investească în regiune. Pe lângă minerit, regiunea are un potențial semnificativ și imediat pentru o dezvoltare bazată pe turism (agroturism și turism cultural), precum și pentru activități economice bazate pe creșterea animalelor etc.

Aceste activități alternative nu pot fi dezvoltate într-o zonă în care mediul înconjurător /apă, sol, aer/ va fi afectat în mod considerabil de activitatea de tip minier. Mina, în special din cauza că este la suprafață, exclude dezvoltarea potențială a unor activități diversificate și de durată, care ar putea oferi locuri de muncă și venituri populației.

Oricât de sigure ar fi măsurile de protecție a mediului pe care le va aplica RMGC, nici un investitor și nici un turist nu-și va asuma riscul să vină în apropierea unei mine de aur care utilizează cantități așa de mari de cianuri. A ignora acest aspect ar însemna o totală neînțelegere a psihologiei investitorilor și turiștilor.

Proiectul Roșia Montană este un caz tipic de activitate principală care nu se bazează pe resurse procesate local și nu generează nici o activitate economică corelată. Din punct de vedere economic așadar, pretenția RMGC că proiectul va avea un impact pozitiv asupra economiei locale și naționale este nerealistă.

b) Ocuparea forței de muncă ? (Locurile de muncă și somajul)

RMGC a anunțat că “va crea un număr semnificativ de locuri de muncă, temporare și permanente”. Conform Studiului de fezabilitate al RMGC, numărul total de angajați va fi de 500 în momentele de exploatare maximă.

• **Numărul locurilor de muncă directe**, în medie, pe durata de viață a minei, a crescut și el însă în timp:

- 500 în [DP], pag. 11,
- 560 în [2004 AR], pag. 29, [MPP], pag. 19,
- 600 în [2005 AR], pag. 3,
- **880** pe site-ul lui Gabriel în 2010 și în recenta reclamă susținută de domnul Bogdan Baltazar.

Dar în studiul comandat de Gabriel lui **Independent Mining Consultants Inc.** în 2003 , care se afla pe site-ul lui Gabriel, dar a fost retras, există tabele cu meseriașii și numărul lor pe fiecare an, media fiind de **217** locuri de muncă directe (maximum 248 locuri în anul al 8-lea de viață).

Dacă acest Proiect este similar altor proiecte gestionate de companii străine, atunci multe din slujbele bine plătite vor fi oferite străinilor. Dacă se va pune problema scăderilor costurilor, varianta scăderii numărului de angajați se ia prima în calcul. Așadar, o scădere a numărului locurilor de muncă pe termen lung este de așteptat, și scăderea va fi aproape cert în randul localnicilor angajați.

Problema locurilor de muncă este critică în zonă. Inchiderea în 2006 a minei de stat existente a afectat circa 800 (775) de muncitori. Mai mult, închiderea minei de cupru de la Roșia Poieni (pentru a se face loc RMGC) va afecta alți 1.500 de muncitori.

Sarcina disponibilizării a 2.300 de muncitori și a compensării lor va reveni bugetului de stat al României. Angajarea a circa 300 de oameni de către RMGC nu va fi simțită și nu va soluționa problema locurilor de muncă, în condițiile în care 2.000 de oameni vor rămâne fără ocupație și venituri. Dar poate mulți dintre ei au fost relocați deja de către RMGC, înainte de termen.

• RMGC presupune că deschiderea minei va crea **locuri de muncă indirecte**. În descrierea Proiectului [MPP], RMGC a calculat **între 5 și 7** , apoi **între 3 și 5**, locuri de muncă indirecte pentru un loc de muncă la mină. **Această estimare este total nerealistă**, este o **exagerare**. În 2005 ne prezentau **6.000** locuri de muncă indirecte, în 2010 doar **3.500**: ce să mai credem ? Crearea de locuri de muncă indirecte este asigurată doar de o activitate cu legături economice în aval și amonte, nu de o mină pe termen scurt.

• Distrugerea terenurilor agricole și a pădurilor, care oferă o sursă de venituri pentru populația locală, va genera și mai multă sărăcie. În perioada 1997-1999 a avut loc prima restructurare a forței de muncă din minerit, în urma unui decret guvernamental. Cei care au beneficiat atunci de pachetul financiar oferit în compensație de guvern au devenit fermieri. Standardele lor de viață sunt relativ scăzute, dar au suficient teren, animale, resurse forestiere pentru a-și hrăni familiile și a-și asigura căldura în timpul iernii. Dacă ar fi strămutați – relocați și și-ar pierde terenurile, ar muri de foame. Nu este greu de imaginat ce se va întâmpla cu majoritatea șomerilor care vor fi privați de aceste resurse. Sarcina de a oferi ajutoare sociale va reveni tot bugetului de stat al României, nu RMGC.

- RMGC spune, în [EIA], că fără proiect șomajul va crește la 90%. **Total greșit**, pentru că numără ca șomeri și pensionarii și țăranii care lucrează în gospodăriile lor de subzistență (să nu uităm că Roșia Montană este un sat, nu un oraș).

RMGC are o mare contribuție la șomajul din 2010 în zonă. Încă din 2002, când RMGC a cerut și a obținut de la Consiliul local al comunei Roșia Montană modificarea PUG-ului și PUZ-ului comunei și declararea prematură (pentru că proiectul nu a fost aprobat) a unei suprafețe de **1376,16 ha** drept **zonă industrială minieră** ([MPP], pag. 20), nici o altă activitate minieră nu a mai fost permisă în zonă, în așteptarea proiectului ‘salvator’.

- Comuna Roșia Montană (16 sate) are o suprafață de 4200 ha, 3865 locuitori (conform recensământului din 2002) și 1362 familii; vor fi afectate de proiect 960 familii ([MPP], pag. 159) – 77% au fost deja relocați .

În medie, în 2004, în 25% din gospodării exista un angajat Minvest și în circa 7% din gospodării exista un angajat RMGC ([MPP], pag. 158).

Proiectul ar putea afecta 33 de activități comerciale. Cele mai multe sunt băcăniile sau magazine universale, baruri sau o combinație a ultimelor două ([MPP], pag. 158).

Nu este nevoie să spunem ce se va întâmpla la închiderea minei, pentru că problema asigurării necesarului de trai al populației va apărea încă din primii ani de exploatare și se va înrăutăți cu timpul.

RMGC nu va soluționa problema locurilor de muncă. Dimpotrivă, va genera o rată a șomajului mare și o sărăcire considerabilă a populației. Bugetul de stat al României va trebui să acopere aceste pierderi.

De asemenea, diferențele majore de nivel de trai între majoritatea aflată în șomaj și puținii angajați ai RMGC va crea și mai multe tensiuni sociale și poate și o creștere a criminalității.

4.2 Pierderi (costuri) pentru Romania

RMGC face o propagandă agresivă privind beneficiile pentru România, **dar ignoră total pierderile pentru România aduse de proiect**, pierderi care pot fi clasificate astfel:

- 4.2.1 - pierderi sociale
- 4.2.2 - pierderi culturale
- 4.2.3 - pierderi de mediu
- 4.2.4 – pierderea aurului

4.2.1 Pierderi sociale

Proiectul este localizat într-o zonă populată, cu importanță istorică și culturală foarte mare pentru România. Deci, nu poate fi comparat cu proiectele similare din lume, care sunt localizate în zone aride, nelocuite, fără importanță istorică și culturală.

Proiectul prevede **strămutarea** (= proprietate contra proprietate) sau **relocarea** (= bani contra proprietate) a 900 familii de **proprietari** din satul Roșia Montană și din satul Corna, adică a aproximativ 2000 oameni (din totalul de circa 4000). În România nu există legislație explicită pentru strămutarea involuntară a populației. Dar există politicile (recomandările) Grupului **Băncii Mondiale**, care sunt mai favorabile decât legile românești. Diferența principală este că legile din România sunt „orientate–spre-bunuri”, adică se compensează bunurile pierdute, pe când recomandările Grupului Băncii Mondiale (Divizia IFC) – care recomandă strămutarea, nu relocarea - sunt „orientate-spre-mijloacele de existență”, adică oamenii strămutați trebuie repuși în condițiile de a avea mijloace de existență, nici mai rele-nici mai bune, după strămutare. Problema este ca IFC a renunțat în 2002 la negocierile de finanțare a Proiectului, și deci nu mai există siguranța că cei strămutați (deja) de RMGC vor mai fi (au fost) protejați.

- **Fără a avea aprobările pentru Proiect**, RMGC a trecut încă din 2002 la punerea în aplicare a planului de strămutare-relocare a populației; s-au dat bani pentru locuință și atât, în general. Astăzi, un procent de **77%** au fost deja relocați și câțiva strămutați la Alba Iulia, în cartierul Recea, construit special pe dealul Furcilor.

„Strămutarea populației, făcută prin diferite mijloace, fără ca statul român să intervină, poate fi considerată o **autentică deportare** la începutul mileniului III.”([4], pag. 12)

S-a spus despre cumpărarea caselor localnicilor din zona proiectului de către RMGC (Gabriel) că este o **simplică activitate imobiliară**. Dar este o activitate imobiliară **fără concurență!**

- **Ceea ce este mai grav, după opinia noastră, este că au existat termene pentru strămutare-relocare în „Regulamentul local de urbanism Comuna Roșia Montana” care însoțea noul PUG/PUZ din 2002, la Primăria localității Roșia Montană:**

„Zonă propusă pentru schimbare de funcțiune din zonă rezidențială în zonă industrială și de protecție cu funcțiuni conexe compatibile cu zona industrială, fiind afectată de zona de dezvoltare industrială Roșia Montană Gold Corporation, necesitând strămutare – relocare în două etape, astfel:

*- etapa I-a având **termene limită** pentru negocieri **01.07.2002** și pentru strămutare-relocare **01.07.2003**, pentru imobilele aflate în teritoriul limitei perimetrului industrial, din Bunta, Corna și parțial Roșia Montană;*

*- etapa a II-a având **termene limită** pentru negocieri **01.07.2002** și pentru strămutare-relocare **01.07.2004**, pentru imobilele aflate în interiorul limitei zonei de protecție a industriei propuse.*

Locuințele din zona de protecție se pot demola sau pot rămâne.”

Populația a fost amenințată cu exproprierea pentru utilitate publică (Frank Timiș, în oct. 2002, cu ocazia inaugurării sediului RMGC din Alba Iulia); astfel, unii au acceptat bani ca să se mute, de frică că altfel vor fi mutați forțat și nu vor mai primi nimic. Există deja, după informațiile noastre, probleme sociale grave pentru câțiva localnici care au acceptat banii și au plecat.

- Semnalăm apariția pe site-ul lui Gabriel în anii 2005-2006 (a fost apoi retras) a unui articol sponsorizat de RMGC, intitulat „*Roșia Montana gold controversy*” și apărut în revista *Mining Environmental management* în numărul din ianuarie 2005, pag. 5 – 13, în care autorul, de la Universitatea din Alberta, Canada, pe lângă multe exagerări din lipsă de informații corecte (RMGC i-a plătit transportul și cazarea la Roșia Montană, iar oamenii RMGC l-au informat), **critică totuși relocarea făcută de RMGC înainte ca acordul de mediu (EIA) să fie obținut** („*To date, over 800 people have been relocated. If there is criticism at this stage, it is that resettlement may have been allowed to start too early (...) before major aspects of the project, such as the EIA, were firmly in place.*”). Este interesant că autorul apreciază că probabil **cheia pentru o dezvoltare pe termen lung a regiunii este investiția în educarea tinerilor, iar cei ce pot merge la facultate să ia cursuri de economie și turism, pentru a fi capabili să deschidă afaceri în zonă, după minierit** („*Perhaps a key to the long-term sustainable development of the region is investment in youth education, and many of those who can afford to go to university are taking courses in economics or tourism, potentially leading to businesses beyond mining.*”).

- **Pierderea socială cea mai importantă este distrugerea coeziunii comunității locale, distrugerea „spiritului locului”**. Faptul că unii trebuie să plece, iar alții rămân, iar din cei care trebuie să plece unii au rezistat ispitei banilor, alții nu au rezistat, a împărțit comuna în două tabere. „*Dezbină și stăpânește*“, o veche metodă de pe vremea romanilor - culmea ironiei -, este folosită cu succes pentru avansarea Proiectului. Solidaritatea, liniștea din comunitate au disparut, poate pentru totdeauna. Există o mare tensiune în localitate, între oameni, de 14 ani deja.

Comunitatea a avut deja mult de suferit din cauza acestui Proiect. 117 persoane din cele 800-900 relocate-strămutate au murit deja. Acest Proiect contribuie la depopularea munților Apuseni, și așa o zonă depopulată .

Pe toată durata minei, pierderile de venituri pentru cei care lucrează în mod curent în agricultură, în silvicultură, în creșterea animalelor, în industria de prelucrare a lemnului și în servicii incompatibile cu minieritul pe scară largă sunt foarte mari și nu au fost cuantificate de RMGC .

După închiderea minei, când resursele minerale vor fi dispărut, pierderea veniturilor potențiale din activitățile tradiționale – care nu vor mai putea fi făcute în zonă- trebuie numărate drept pierderi sociale continue pentru România.

Costurile sociale indirecte, ca de exemplu pierderea valorilor tradiționale ale comunității , sunt imposibil de determinat, dar ar trebui să aibă o valoare ridicată într-o țară care respectă valorile tradiționale.

Guvernul trebuie să respingă acest proiect; să naționalizeze și să returneze proprietarilor (ideea inginerului geolog Andrei Justin) casele cumpărate de RMGC.

4.2.2 Pierderi culturale

• Satul Roșia Montană apare pe lista monumentelor istorice apărută în Monitorul Oficial nr. 646 bis din 16 iulie 2004, astfel:

- la categoria I, cu 7 monumente, toate din epoca romana: „Situl arheologic Alburnus Maior-Roșia Montană”, „Asezarea romana de la Alburnus Maior, zona Orlea”, „Exploatarea miniera romana de la Alburnus Maior, Masivul Orlea”, „Vestigiile romane de la Alburnus Maior, zona Carpeni”, „Incinta funerara romana din zona Tau Gauri”, „Galeria „Catalina Monulesti” din zona protejata a centrului istoric al localitatii”, „Galeriile romane din Masivul Carnic, punct Piatra Corbului”,
- la categoria II, cu 42 monumente: „Biserica „Adormirea Maicii Domnului””, „Centrul istoric al localitatii (Targul satului, Piata, Cartierul Berg, Str. Brazilor și zona amonte de Piata, spre lacuri)”, „Casa parohiala ortodoxa”, „Casa cu spatiu comercial, azi primarie” și înca 38 case, iar
- la categoria III, cu „Monumentul comemorativ al lui Simion Balint (în cimitirul bisericii „Adormirea Maicii Domnului”)” .

In concordanță cu “Charta de la Venetia- Charta Internationala pentru Conservarea și Restaurarea Monumentelor și Siturilor- adoptată de ICOMOS în 1965”, noțiunea de monument istoric nu cuprinde doar opera arhitectonică singulară, ci și ansamblul arhitectonic urban sau rural care poartă mărturia unei civilizații particulare, unei evoluții distincte, sau unui eveniment istoric. Nu se referă doar la opere mari de creație, ci și la opere mai modeste, care în decursul timpului au căpătat o semnificație culturală. Este cazul monumentelor de la Roșia Montană și Abrud.

Pierderea caselor de patrimoniu din secolele XVIII – XIX , care nu vor rezista exploziilor preconizate în proiect, și pierderea patrimoniului arheologic (galeriile romane și dacice) și natural unic, care nu vor putea fi înlocuite vreodată, trebuie măsurate ca un cost pentru România.

• Costul economic al acestui patrimoniu depinde de interesul țării în păstrarea și valorificarea lui culturală.

Valoarea culturală și istorică excepțională a satului Roșia Montană este certă. Pierderea unor venituri importante potențiale din turism la Roșia Montană trebuie considerate ca un cost cultural al proiectului.

4.2.3 Pierderi de mediu

În minieritul aurifer, resursele naturale (Pământul, Minereul, Pădurile, Aerul, Apa) sunt intrări în sistem, iar ieșirile sunt : Sterilul, Aurul, Eroziunea solului, Emisiile în aer, Poluarea apei. Folosirea și distrugerea resurselor naturale, cât și efectele distrugerii asupra mediului trebuie să fie cuantificate în costuri pentru economia națională.

Evaluarea acestor costuri trebuie să ia în considerație :

- pierderea (temporară sau permanentă) a resurselor disponibile pentru alte utilizări,
- costul remedierii distrugerilor mediului, inclusiv reabilitarea carierelor, curățarea râurilor poluate de drenarea apelor acide, etc.

Guvernul are datoria să cântărească cu grijă costurile pierderilor de resurse naturale disponibile, inclusiv ale aurului, față de interesul privat al RMGC . Guvernul ar trebui de asemenea să considere pierderea pământului productiv și a apei, care ar fi putut fi folosite în alte activități alternative și durabile.

Costurile de remediere a distrugerilor mediului sunt uriașe. Oameni de știință din Organizația Cercetării Științifice a Commonwealth-ului (the Commonwealth Scientific Research Organization) din Australia au estimat costul remedierii siturilor abandonate care produc ape acide la 100.000 USD / ha.

Raportul dintre terenul folosit direct de către o companie minieră și aria totală afectată este 1:5. În cazul Roșiei Montane, mina va ocupa o suprafață de 1 200 ha, dar aria afectată totală va fi de 5 ori mai mare, deci de 6 000 ha. **Dacă ne bazăm pe costul estimat de cercetătorii australieni, de 100 000 USD/ha, obținem un cost total de mediu pentru Roșia Montană de 600 mil. USD.**

Acest cost poate fi și mai mare în cazul în care RMGC nu va folosi planuri de management adecvate. De exemplu, costul total pentru a curăța mina de cupru montană (Rhone Poulenc) din California a fost estimat la 9 miliarde USD.

Potrivit raportului EIA, RMG va cheltui **70,9** milioane USD pentru reabilitarea minei pe toată durata de viață a acesteia, inclusiv 44,3 milioane USD în perioada de închidere a minei (anii 16-21).

Aceste cifre sunt de **35 ori mai mici** decât costul estimat de **2,6** miliarde USD bazat pe datele oferite de *Agenția de Protecție a Mediului* din SUA.

Costurile cu închiderea minei, remedierea zonei și întreținerea iazului sunt estimate între **2,63 – 17,73** miliarde USD.

4.2.4 Pierderea aurului

Aurul este un metal de importanță strategică pentru o țară. Rezerva de aur a BNR este de 103 tone. În caz de colaps internațional - trebuie să ne gândim și la această situație cu

ocazia crizei actuale - dolarii și euro din rezerva BNR nu ar mai valora nimic; ceea ce ar conta, ar fi rezerva de aur a BNR, dar și rezerva de aur din pământ a țării – care nu trebuie epuizată de proiecte aberante.

Dacă aurul ar reveni la nivel internațional ca monedă de schimb, lucru care nu este complet imposibil (a se vedea analiza [3] *De ce aurul rămâne cea mai bună monedă* făcută de Cristian Păun, conferențiar la ASE), atunci țările care au aur ar fi mai bogate decât cele care nu au.

4.3 O problemă deschisă

Domnul ing. Nicolae Rădulescu-Dobrogea (**NRD** pe scurt), Președinte *Eco-Civica*, și-a propus **evaluarea metalelor rare ce compun zăcămintul de la Roșia Montană**, având ca ghidaj datele conținute în [5] (volumul “*Aurul și Argintul Roșiei Montane*”, 1974, 2009, de **Aurel Sîntimbrean**, fost inginer șef al exploatării de stat *Roșiamin*) (o probă de 300 kg a fost trimisă în 1973 la Institutul de cercetări miniere de la Baia Mare), și anume:

Aur: 1,5 gr/tona de minereu concentrație medie

Argint: 7-11 gr/tona de minereu

Germaniu: 20 gr/tona (deci de 11-12 ori mai mult decât aurul!), folosit în detectoare ultra sensibile în infraroșu, în compoziția lentilelor de microscop, în lentilele de camere foto și video cu unghi larg (wide angle) etc.

Vanadiu: 2500 gr/tona (!) - folosit în aplicații nucleare și în aliaje de oțel anticorozive.

Titan: 1000 gr/tona (!), folosit la rachete cosmice, submarine nucleare, motoare de avioane supersonice, automobilele de curse Ferrari etc.

Nichel: 30 gr/tona, folosit la baterii, la fabricile de desalinizare a apei, în oțeluri înalt aliate

Crom: 50 gr/tona, folosit în construcția de avioane, împreună cu aluminiul, și în compoziția oțelurilor înalt aliate

Cobalt: 30 gr/tona, agent radioterapeutic, folosit în turbine cu gaz, în motoare cu reacție etc.

Galiu: 300 gr/tona. Se produc numai 30 de tone de galiu pe an, în întreaga lume (conform site-ului www.WebElements.PeriodicTableoftheElements)! Galiul convertește electricitatea în lumină coerentă, se folosește la oglinzi speciale, în componenta LED-urilor din aparatele electronice, la obținerea de semiconductori, dar mai ales în detectarea particulelor solare neutrinose, în două laboratoare astronomice din Italia și Rusia, unde 30 de tone de galiu abia detectează (interacționează cu) o particulă pe zi! Potrivit cifrelor Rosia Montana Gold Corporation, ei vor exploata circa 200 de milioane de tone de minereu pentru a obține 300 tone de aur. Dar în aceste 200 mil.to. ar putea să extragă, spune Sîntimbrean, și circa 6000 (șase mii!) de tone de Galiu în 17 ani, adică o producție medie anuală de circa 352 de tone, de aproape 12 ori producția mondială actuală!! Desigur, nu vor putea exploata suta la suta.

Arsenic: 5000 (cinci mii) gr/tona (!!!), folosit în tehnologia bronzării artificiale, în pirotehnie (artificii), în industria laserelor. În final, circa 10.000 de tone de arsenic, din cele 200 de milioane de tone de minereu, în funcție de rentabilitate.

Bismut: 20 gr/tona, folosit în medicină, în obținerea fierului maleabil, în industria fibrelor acrilice, în sisteme de stingere a incendiilor, în sistemul de transport al uraniului în reactoarele nucleare, în ind.cosmetica etc.

Feldspat potasic, folosit în industria porțelanului: **70% din dacitul din Cetate și Cîrnic**. Adică 70% din tot minereul din Cîrnic și Cetate este format din feldspat potasic, în timp ce România importă acest material din China! După aprecierile d-lui Sîntimbrean, există circa 270.000 de tone de feldspat despre care nu se face nici o vorbire, ca și când n-ar exista.

Plecând de la estimarea de **200 milioane de tone** a minereului de acolo, NRD a obținut următoarea evaluare a metalelor din zăcământ :

AUR (1,5g/tona minereu).....	10.5 miliarde USD
ARGINT (10g/tona).....	1,3 mld. USD
GALIU (300g/tona).....	13 mld. USD
GERMANIU (20g/tona).....	5,2 mld.USD
CROM (50g/tona).....	6,5 mld. USD
VANADIU (2500g/tona).....	10 mld. USD
Co, Ti, Ni, Bi, As și feldspat potasic.....	minimum.. 5 mld. USD
TOTAL.....	51,5 mld. USD

Problema deschisă este: ce se întâmplă cu restul metalelor rare (în afară de aur și argint), dacă ele într-adevăr există la Roșia Montană ? RMGC nu pomenește nimic de ele. **Dacă ele există, cum credem, vor fi ele luate de RMGC ca “bonus” sau vor fi deversate în iazul de decantare ?**

4.4 Rezumat

Rezumatul afacerii Roșia Montană este următorul:

Dăm:

- resurse minerale:
 - **Aur** **313 t (circa 10 mil. uncii)**
 - **Argint** **1.483 t**
 - metale rare
- patrimoniu vechi de 2000 ani
- dezvoltare durabilă

Luăm:

- substanțe periculoase **1.581.760 t**
(din care **cianură de sodiu** **192.000 t**)
- dezastru durabil.

5. Riscurile pentru România

În acest capitol vom analiza pe scurt **riscurile majore pentru România** ale acestui proiect minier, împărțite în:

- 5.1 Riscul financiar
- 5.2 Riscul de mediu.

(Este interesant de văzut în Rapoartele anuale ale lui Gabriel începând cu anul 2003 **riscurile și incertitudinile pentru Gabriel** ale Proiectului său.)

5.1 Riscul financiar

- 5.1.1 Riscul incapacității de plată a RMGC
- 5.1.2 Riscul închiderii înainte de termen a minei
- 5.1.3 Riscul unei speculații bursiere

5.1.1 Riscul incapacității de plată a RMGC

După cum am văzut la capitolul 2, RMGC (Gabriel) nu are fonduri pentru a începe faza de construcție a Proiectului. Așa cum s-a menționat anterior, costurile de capital inițiale sunt acum de 876 mil. USD, cea mai mare parte din sumă trebuind să fie obținută din împrumuturi comerciale. Sunt mici șansele ca Gabriel să fie capabilă să atragă aceste fonduri.

Guvernul român are datoria să verifice capacitatea financiară (bonitatea) a unui potențial investitor, mai ales când acesta vine cu un proiect minier cu riscuri foarte mari.

5.1.2 Riscul închiderii înainte de termen a minei

În cazul în care RMGC reușește să înainteze cu Proiectul la faza de construcție și apoi de producție, există riscul mare ca să închidă operațiile după 5 (6) ani, când perioada cu costuri de producție mai mici este urmată de o creștere a acestui cost în perioada anilor 7-16. Creșterea în costurile operaționale va apărea de îndată ce compania va începe exploatarea resurselor cu un coeficient mic de aur, argint. Va rezulta o descreștere a profitabilității minei și deci RMGC ar putea să decidă că exploatarea a devenit ne-economică.

În cazul în care RMGC va închide mina înainte de perioada programată, după ce va fi exploatat zonele cele mai bogate, valoarea depozitelor rămase va fi prea mică ca să mai atragă posibili noi investitori.

5.1.3 Riscul unei speculații bursiere

De ce dorește Gabriel să continue un Proiect cu o rată de profit scăzută? Unul din răspunsurile posibile este că în realitate Gabriel „face săpături după bani”, nu după aur, și că Proiectul nu reprezintă altceva decât o speculație bursieră, așa cum a fost proiectul Bre-X, în Indonezia (conform domnului ing. geolog Ion Rădulescu, fost consilier al ANRM).

5.2 Riscul de mediu

5.2.1 Riscul poluării pânzei freatice

5.2.2 Riscul ruperii barajului iazului de decantare

5.2.3 Riscul alunecărilor de teren

5.2.1 Riscul poluării pânzei freatice

Scurgerile de ape acide datorate mineritului de rocă sunt apreciate ca fiind cele mai mari probleme ecologice asociate cu mineritul.

Dacă haldele de steril vor deveni acide, atunci apa acidă va produce contaminarea pânzei freatice. Există o incertitudine considerabilă în a determina costurile pe termen lung ale tratării apei acide, așa că guvernul își asumă un risc semnificativ în cazul în care aceste costuri sunt subestimate, el fiind nevoit să acopere costurile crescute dacă nu mai are cine să-și asume responsabilitatea, cum este adesea cazul (conform lui David Chambers [1]).

“Iazul de decantare de pe valea Cornii ... este așezat parțial pe gresii permeabile și afectate de fracturi. Din acest motiv, iazul proiectat pe valea Cornii este o bombă ecologică cu pericol permanent.” (Ing. Andrei Justin)

*“Recent, exploratoarea româncă Uca Marinescu a surprins în călătoria ei în jurul lumii imagini dezolante despre dezastrul ecologic lăsat în urmă de exploatarea minieră cu cianuri din Yellowknife, Canada; activitatea minieră din zonă a fost sistată din cauza efectelor produse de deșeurile cu cianură. Exploratoarea Uca Marinescu spune că autoritățile locale cheltuiesc anual aproape **1 miliard de dolari (CD ?)** doar pentru a ține solul înghețat, astfel încât să nu permită răspândirea noxelor provenite din lacul de cianură”.*

(http://www.romania-actualitati.ro/dezastrul_ecologic_din_yellowknife_in_imagini-13 ...)

5.2.2 Riscul ruperii barajului iazului de decantare

Acesta nu este cel mai sigur tip de baraj în sensul oferirii unei stabilități în timpul unor cutremure. (David Chambers)¹. În orice regiuni muntoase, există de obicei un potențial seismic semnificativ, iar iazurile de decantare, spre deosebire de rezervoarele de apă, trebuie să fie în așa fel construite încât să își poată menține “încărcătura” pentru totdeauna.

În condițiile creșterii terorismului internațional, un astfel de baraj poate deveni o țintă. Aceasta implică costuri și riscuri suplimentare.

Barajul este la aproximativ 2 km în amonte de orașul Abrud. O ruptură majoră sau catastrofală a barajului ar putea rezulta în pierderi semnificative de proprietăți și posibile vieți omenești. De exemplu, în 1998, barajul de sterile s-a rupt la mina Los Frailes, din Spania, răspândind 5 mil. mc de deșeuri toxice în râul de lângă Parcul Național Donana. Inundațiile au afectat 5.000-7.000 ha de teren arabil și baltă, omorând 26 tone de pește (conform [6]).

5.2.3 Riscul alunecărilor de teren

“Structura geologică de sub localitatea Roșia Montană este formată din roci care nu permit exploatarea la suprafață (rocile sunt constituite din marne, argile, gresii și gipsuri badenian care stau pe Wildflysch predominant argilo-grezos (campanian)); în urma excavărilor, apa de la ploii va pătrunde la nivele inferioare și terenul va aluneca” (ing. Sever Bordea, Institutul de Geologie al României).

6. Comparația cu mine de aur din lume

Comparația cu toate celelalte mine de aur, vechi sau active, din lume, ca de exemplu cu vechiul proiect Rio Narcea din Spania și cu mina Martha din Noua Zeelandă (ca să amintim cele două mine cu care lui RMGC îi plăcea să compare acum câțiva ani proiectul său), sau cu mina Kittila din Finlanda este în defavoarea proiectului RMGC, prin amploarea sa, prin concentrația slabă de aur, prin locația sa într-o zonă umedă, foarte populată, cu vestigii arheologice vechi de peste 2000 de ani, de importanță mondială.

Proiectul RMGC (13.000.000 tone minereu anual, cu concentrație medie de 1,3 g/t Au) era de 26 ori mai mare ca proiectul închis al companiei canadiene RIO NARCEA GOLD MINES LTD (www.rionarcea.com) la mina “El Valle” și la mina satelit Carlés

¹ Există trei mari tipuri de baraje: (1) În amonte – în cazul în care barajul este practic construit pe sterile, și depinde de stabilitatea acelor sterile; (2) În aval – când barajul este o falca sprijinind sterilele, dar construit în sol; (3) Centrat – cel mai sigur design și care este construit foarte asemănător cu barajul din roca al unui rezervor cu material de suport atât în aval cât și în amonte.

din Spania (**500 000** tone minereu anual, cu concentrație medie de **5,62** respectiv **4,12** grame aur/tona); este de cel puțin **10 ori mai mare** ca proiectul în funcțiune al companiei americane Newmont (www.newmont.com) la mina Martha din Noua Zeelandă (**1.100.000** tone anual cu medie de **2,98** grame aur/tona); are o rezervă totală de minereu de **218** milioane tone, de **10 ori mai mare** ca rezerva totală de minereu a minei Kittila din Finlanda (**21,4** milioane tone), dar cu o concentrație medie de peste 3 ori mai săracă.

- **RIO NARCEA GOLD MINES LTD** (Rio Narcea, pe scurt) – cumpărată de Lundin Mining Corporation în 2007 -era o companie canadiană pentru resurse minerale cu operații, proiecte de dezvoltare și activități de explorare în Spania și Portugalia. Rio Narcea a exploatat aurul în carieră la suprafață la mina “El Valle” din Februarie 1998 și la mina satelit Carlés (la 20 km de El Valle) din toamna lui 2000. Ambele mine erau situate în provincia Asturia, în nordul Spaniei. Uzina de procesare era situată la El Valle, așa că minereul de la mina Carlés era adus acolo. Minereul din mina la suprafață El Valle avea o concentrație medie de **5,62 g. aur/t**, iar cel din mina la suprafață Carlés avea o concentrație medie de **4,12 g. aur/t**. În anul 2004, un total de aproximativ **500.000 tone de minereu** de la minele El Valle și Carlés a fost procesat la uzina El Valle (adica cu 100.000 tone mai mult decât se prelucra la Roșia Montană în mina închisă în 2006); dacă se compară cu 13 milioane tone prevăzute a se prelucra în uzina din proiectul RMGC, raportul este: 1 la 26. Deoarece capacitatea uzinei de prelucrare El Valle era mai mare, Rio Narcea a semnat o înțelegere pe trei ani cu Crew Development Corp. pentru cumpărarea și tratarea minereului bogat în aur de la mina Nalunaq din Groenlanda. În 2004 era în plan procesarea a patru sau cinci loturi de câte 34.000 tone de minereu (adica **136.000 -170.000 tone minereu**) cu o concentrație de aproximativ **25-30 g. aur /t**. Deci, în 2004, uzina El Valle a prelucrat în total aproximativ **636.000 (=500.000 + 136.000) sau 670.000 (=500.000 + 170.000) tone minereu**. Dacă se compară cu 13 milioane tone prevăzute a se prelucra în uzina din proiectul Roșia Montană, raportul este minim: 1 la 19. Rio Narcea s-a concentrat în ultimii ani pe **trecerea ambelor mine de la exploatarea în carieră la suprafață, la exploatarea subterană**; la Carlés, exploatarea subterană a început în august 2003 iar exploatarea la suprafață a încetat în primăvara lui 2004, pe când la El Valle, exploatarea subterană a început la sfârșitul primului semestru din 2004, în paralel cu ultima fază a exploatării la suprafață. Rio Narcea mai avea proiectul Salave de exploatare a aurului din zona Salave, la 60 km de mina El Valle, unde minereul de aur avea o concentrație între **3,0-5,0 g. aur /t** și a oprit proiectul Corcoesto, datorită “lower estimated returns than previously anticipated” (concentrație de **1,45 g. aur/t**). Localitatea cea mai răsărită din preajma minei El Valle este Belmonte de Miranda, care este situată la circa 60 km de mina El Valle, într-o zonă montană, la circa 50 km de Oceanul Atlantic, cu câteva sute de familii. In locul minei a fost înainte o localitate cu circa 20 de case.

- Mina Martha din Noua Zeelandă <http://www.marthamine.co.nz> este proprietate a Newmont. Aurul a fost descoperit în Noua Zeelandă pentru prima dată în 1852. Mina Martha - din orașelul Waihi cu circa 4700 locuitori - săpată în dealul Martha (exploatare în subteran), a început în 1878 și a fost închisă în 1952. Rămășițe ale ei sunt protejate ca monument istoric și sunt o atracție turistică. Folosirea cianurii în extracția aurului s-a făcut din anul 1894. În cei 73 de ani, ea a produs 174.160 kg aur, din **11,9 milioane tone minereu** (adică în medie **163.000 tone minereu anual**, cu o concentrație medie de **14,6 g/t aur**). La ea au lucrat în medie 600 oameni.

Mina Martha a fost redeschisă în 1987, în exploatare în carieră deschisă. Licența pentru mina Martha a fost dată în 1987, pentru 30 ani, pentru 394,27 ha. În 1999 este aprobat un proiect extins, pentru o perioadă până în 2007, și începe lucrul la proiectul extins. **Cantitățile de minereu (în tone)** măcinat au fost de, respectiv: 1988 (68.179 t), 1989 (775.240 t), 1990(879.294 t), 1991(858.173 t), 1992 (834.472), 1993 (817.003 t), 1994(800.203 t), 1995(880.580 t), 1996(892.859 t), 1997 (915.135 t), 1998(917.346 t), 1999 (907.790 t) și cu proiectul extins 2000(1.031.161 t), 2001(1.202.938 t), 2002(1.343.925 t), 2003(1.525.212 t), cu o concentrație medie de aproximativ **3,1 g/t aur**.

Mina Martha are 92 locuri de muncă directe și a creat încă 43 locuri de muncă indirecte în orașelul Waihi din cele circa 1226 locuri de muncă în total, adică 7,5%. Mina are un aport de circa 27% în bugetul Waihi. Legăturile minei Martha cu economia locală sunt relative slabe (*Martha Mine's links with the local economy are relatively weak*) (<http://www.marthamine.co.nz/> economics & employment: NZIER Report March 2005). Mina Martha este în plan să fie închisă în august 2010.

- Mina de aur Kittila <http://www.mining-technology.com/projects/kittila-gold/> din Finlanda este localizată la 900 km nord de Helsinki. Are rezerve de 3,2 milioane uncii de aur (circa 100 tone aur) în 21,4 milioane tone de minereu în total cu o concentrație medie de 4,7 g/t. A fost construită în 2006, producția comercială a început în septembrie 2008 și primul aur a fost produs în ianuarie 2009. Este numită așa după comunitatea care rezidă în apropiere.

7. Analiza situației “fără proiect”

În absența Proiectului și cum mina veche a fost închisă, și ca urmare a nefericitei reclame făcute localității Roșia Montană de reclamele RMGC, apreciem că zona se va dezvolta rapid. Sugerăm următoarele acțiuni rapide de dezvoltare durabilă a zonei :

1. Aurul are așa o atracție la oameni, încât adesea se pot obține mai mulți bani pe termen lung dintr-o mină închisă (sau nedeschisă), prin turism și hoteluri, decât dintr-o mină care funcționează. Astfel, se poate crea la Roșia un **centru (turistic, comercial, cultural, istoric) cu tematica “AURUL”**, cuplat cu un **parc arheologic**, care să conserve și să studieze vestigiile romanilor și dacilor din zona Roșia Montană și nu numai. Reamintim că galeria minieră romană din masivul Orlea (ca și monumentele naturale “Piatra Despăcată”, “Piatra Corbului” și “Detunata”) este de mult în circuitul turistic al zonei. Reamintim că în Roșia Montană (cel mai vechi sat minier, 131 e.n.) există 42 case cu valoare de patrimoniu (monumente istorice), iar în Abrud 4.

Un model perfect de organizare pentru Roșia Montană ar fi ‘*Satul aurului*’ (*Gold village*) din Tankavaara, Laponia, Finlanda, creat în 1979, care are un muzeu național al aurului și servicii extraordinare de turism; vizitatorii văd acolo și învață istoria aurului și pot experimenta senzația măreață a febrei aurului, putând exersa personal căutarea aurului cu șaitrocul în locuri special amenajate; aproape toți găsesc aur și **pot păstra tot aurul pe care-l găsesc !**
<http://www.tankavaara.fi/goldvillage/pages/en/front-page.php>

Să amintim de mina romană **Las Médulas** din Spania, închisă și aflată în protecția UNESCO (Las Médulas Cultural Landscape is listed by the [UNESCO](#) as one of the [World Heritage Sites](#)) și de mina romană **Dolaucothi**, cunoscută și sub numele de mina Ogofau, din Marea Britanie, închisă în 1938 și donată lui *National Trust of Wales* în 1941, care sunt puncte de mare atracție turistică în cele două țări respective.

2. Statisticile Agenției Naționale de Turism arată că atracțiile culturale și zonele montane (inclusiv Munții Apuseni) sunt destinațiile preferate ale turiștilor, mult înaintea litoralului și a Deltei Dunării. În mod curent, Roșia Montană atrage **15.000** vizitatori pe an, dar nu generează venituri datorită absenței oricăror facilități de cazare sau alte structuri (restaurante, magazine). Să amintim că aceste structuri nu sunt permise prin PUG-ul din 2002. Dacă la Roșia Montană ar fi construite niște circuite turistice și structuri adecvate, ar putea fi atrași **150.000** vizitatori pe an și ar fi generate venituri local.
3. Se poate crea un circuit turistic al regiunii, cuplat cu un circuit turistic al României, care să lege localitățile cu vestigii romane. Corelat, propunem crearea Asociației pentru Arheologie Romană, care să păstreze, să dezvolte și să promoveze “România romană”.

4. În lipsa exploatării aurului, care poluează zona, se va putea dezvolta agroturismul, cultura plantelor medicinale și a ciupercilor, mica industrie de colectare și prelucrare a laptelui, industria textilă, industria lemnului, artizanatul, pescuitul în tăuri. Există un surplus de producție animală în regiune, care poate genera dezvoltarea industriei aferente.
5. Se pot înființa magazine cu flori de mină și alte suveniruri legate de mineritul aurului și argintului. Se pot înființa crescătorii de cai, firme de închirieri biciclete, pentru deplasarea cu mijloace durabile a turiștilor pe trasee montane.
6. Se poate reabilita mocănița de pe linia Turda-Abrud și folosi în scopuri turistice și de transport marfă.
7. Se impune și organizarea de cursuri și seminarii de instruire pentru localnicii care doresc să primească turiști, atragerea de fonduri (prin proiecte de dezvoltare comunitară) pentru aducerea la standarde competitive a locuințelor în care vor fi cazați turiștii și pentru modernizarea infrastructurii (de transport și utilități publice). Este necesară monitorizarea permanentă a activităților turistice, pentru o dezvoltare durabilă a acestora, pentru păstrarea autenticității zonei.
8. Statul trebuie să acorde burse studenților proveniți din zonă, pentru a se califica în economie, turism etc., cu obligația să rămâna în zona cel puțin 5 ani.
9. În ziarele mai vechi din epocă se amintește de posibilitatea folosirii haldelor de steril în industria porțelanului – informație care se corelează cu datele despre feldspatul potasic din cartea lui Aurel Sîntimbrean.

Perspectiva includerii zonei în patrimoniul UNESCO

Pentru salvarea Roșiei Montane s-au pronunțat peste 1000 arheologi și istorici din lumea întreagă, iar ICOMOS a dat trei rezoluții în acest sens. Din discuțiile purtate cu colegii arheologi, a reieșit posibilitatea declarării zonei ca « **Peisaj cultural evolutiv** » și înscrierea ei ca atare în Patrimoniul UNESCO.

Recent, Ministerul Culturii a anunțat demararea procedurilor pentru înscrierea Roșiei Montane în lista tentativă a Patrimoniului universal UNESCO.

8. Articolele 135, 136 din Constituție și criza mondială

Amintim **Art. 135 alin. (2) din Constituția României:**

(2) *“Statul trebuie să asigure:...*

b) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;...

d) exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național;

e) refacerea și ocrotirea mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic;...

g) aplicarea politicilor de dezvoltare regională în concordanță cu obiectivele Uniunii Europene”.

Amintim **Art. 136 alin. (3) și (4) din Constituția României:**

(3) *“Bogățiile de interes public ale subsolului, fac obiectul exclusive al proprietății publice.”*

(4) “*Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică.*”

- **Apreciem că autoritățile încalcă aceste articole din Constituție** prin promovarea acestui Proiect, care vizează exploatarea până la epuizare a unei resurse naturale de importanță strategică națională – aurul, în care participarea noastră este de doar 19,31%, care va provoca un dezastru durabil și nu dezvoltare durabilă, care distruge un patrimoniu arheologic și istoric de importanță națională și mondială.

- Circumstanțele actuale, ale crizei mondiale, ar trebui să îndemne la reflexie pe cei care reprezintă statul, dar și pe noi toți.

“*Criza financiară mondială a fost provocată de speculatorii financiari, prin metodele lor lipsite de etică, dar și de noi toți, care am asistat fermecați la întregul proces și nu am avut nici o reacție*”. Analiza “*Poveștii islandeze*” făcută de Cristian Pîrvulescu în R.L. din 19 februarie 2010, dar mai ales concluzia sa: “**popoarele care renunță la calitatea de cetățeni pentru confortul consumului plătesc**”, ne-au cutremurat și ne-au amintit de datoria ce o avem.

- Avertizăm pe guvernanți că exact așa se întâmplă și cu proiectul Roșia Montană: **un proiect care încalcă flagrant Constituția a fost și este promovat prin metode lipsite de etică, fermecând pe mulți dintre noi, pe unii funcționari și demnitari ai statului român în primul rând.**

Nu vrem să așteptăm ca dezastrul să se producă, și abia atunci să reacționăm, pentru că pierderile suferite vor fi greu sau imposibil de recuperat. Amintim că bogățiile subsolului – și implicit aurul - au fost naționalizate ca să beneficiem cu toții de ele, nu ca să beneficiem de ele o firmă străină - și noi să ne alegem cu gunoiul; și că favorizarea unei firme (țări) străine în detrimentul statului poate fi catalogată ca “trădare de țară”.

9. Luptă inegală

În condițiile în care statul român, prin ANRM și Ministerul Economiei - la nivel central - și prin diverse organisme - la nivel local - au sprijinit tacit sau explicit interesele companiei străine private, societatea civilă s-a mobilizat pentru apărarea interesului statului român.

Lupta este însă inegală:

- RMGC (Gabriel) investește **sume mari de bani** în elaborarea documentelor (studii, manuale de prezentare a proiectului, etc.) și în campania media agresivă de promovare a proiectului, ca de exemplu:
 - În 2001, două studii de fezabilitate definitive au fost finalizate pentru Roșia Montană de către firma GRD Minproc Limited (Perth, Australia) pentru suma de **9,6 mil. \$CD** (conform [2001 AR], pag. 6).
 - La 31 dec. 2009, Gabriel a plătit **152.000 \$CD** la doi directori ai companiei pentru servicii de consultanță oferite companiei în anul 2009.

- In scopul campaniei media, Gabriel a făcut contract cu o firmă de comunicații internațională pe 3 ani: 1 martie 2009 – 29 februarie 2012, pentru o taxă anuală de **450.000 Euro** și o **taxă de succes** de **800.000 Euro** plătită la sfârșitul celor 3 ani dacă anumite criterii sunt îndeplinite. Gabriel a plătit pentru 2009 suma de **375.000 Euro** (conform [2009 FQR], pag. 23, [2009 GFS], pag. 25).

- Societatea civilă: NGO-uri, universitari, academicieni, oameni de cultură, cultele etc. analizează de 8 ani fără bani, **voluntar**, datele în continuă schimbare ale acestui proiect (a se vedea [7], [8], [9], [10]) și nu au decât un acces foarte limitat la mijloacele media pentru a-și exprima protestul lor împotriva acestui proiect, în apărarea intereselor statului român.

Cine este mai credibil ?

In memoriam Ne simțim obligați moral să amintim aici români care au murit, gândindu-se până în ultima clipă la salvarea Roșiei Montane de proiectul RMGC:

- *prof.univ. dr. **Paul Bran**, rector al Academiei de Studii Economice din București*
- *arheolog **Niculae Conovici**, de la Academia Română*
- *profesoara de istorie **Ruxandra Manta**, din satul Roșia Montană*
- *ing. **Ștefan Răgălie**, de la Academia Română*
- *arhitect **Silvia Păun**, din București.*

- Am văzut că în Programul de Guvernare 2009-2012 - cap. 17 "Energie și Resurse Minerale", la sfârșit, scrie: „*Realizarea unei strategii naționale pentru valorificarea resurselor minerale non-energetice și reevaluarea proiectului Roșia-Montană*”.

Intrebarea care se pune este următoarea: **De ce nu ține cont statul român de argumentele dezinteresate ale Academiei Române, ale noastre, ale societății civile în general** contra acestui proiect?

10. Concluzii

România este o țară săracă, în tranziție încă, cu un nivel ridicat de corupție. A face un proiect care exploatează resursa aur prin mutilarea munților, afectarea mediului, a comunității umane etc. pentru 19,31% din afacere este pierderea cea mai vizibilă pentru România (desigur că problema rentabilității pentru România s-ar pune și în cazul unui procent mai mare, dar deocamdată analizăm acest proiect).

Cu beneficiile aduse României prin acest proiect nu vom fi mai bogați, dar generațiile următoare vor fi cu siguranță mai sărace, prin epuizarea resurselor, distrugerea reliefului și a mediului, distrugerea culturală și nu în ultimul rând prin distrugerea comunității locale. In ultimă instanță, ce trebuie să realizeze un astfel de proiect? o bunăstare generală, despre care nu poate fi vorba în acest caz. Beneficiile mici pentru România ale acestui proiect pălesc în fața pierderilor. Riscurile realizării acestui proiect sunt majore și reale.

Beneficiile substanțiale potențiale care ar putea deriva dintr-un proiect alternativ, cum ar fi unul bazat pe dezvoltarea turistică și pe agricultură, sunt cele care ar trebui, cu adevărat, avute în vedere.

Guvernul și-a fixat obiective naționale pentru o dezvoltare echilibrată și de durată. Ministerul de resort a calificat Munții Apuseni drept o zonă cu un potențial turistic imens și a dezvoltat o strategie viabilă de reabilitare progresivă a centrelor miniere și de promovare a dezvoltării rurale și ecoturismului. Proiectul companiei RMGC vine într-o contradicție flagrantă cu obiectivele naționale și regionale stabilite de guvern.

Experiențele anterioare în dezvoltarea mono-industrială bazată pe minerit s-au dovedit dezastruoase pentru economie (exemplul Văii Jiului și al altor centre miniere). După 20 ani de tranziție, economia se luptă în continuare să reabiliteze zonele miniere prin introducerea unor activități economice diversificate și durabile. Acceptarea proiectului companiei RMGC în această formă, nu ar însemna altceva decât o revenire la politica lui Ceaușescu bazată pe mineritul mono-industrial, și chiar mai rău, pentru că acest proiect reprezintă o investiție intensivă de capital (opusă unei investiții sociale intensive), ceea ce înseamnă că problemele legate de locuri de muncă și cele sociale vor deveni și mai acute.

Aurul (ca și vestigiile arheologice) poate sta foarte bine în pământ să aștepte vremuri mai bune, când România își va putea permite să facă afaceri rentabile cu adevărat, când dezvoltarea tehnicii va permite o exploatare nepoluantă și când nivelul - mult scăzut al corupției – va elimina suspiciunile legate de avizele date.

Se impune ca Guvernul, prin Agenția Națională pentru Resurse Minerale, să stabilească politici și criterii clare, care să fie publice, după care să se ghideze în aprobarea concesiunilor și a proiectelor de activități miniere în general - și legate de metalele prețioase în particular. **Recomandăm reanalizarea tuturor concesiunilor privitoare la metale prețioase – și nu numai - din ultimii 20 ani.**

Concluzia finală

Având în vedere cele prezentate mai sus, cerem Președinției, Guvernului și Parlamentului României:

- să oprească acest Proiect, indiferent de consecințe, deoarece nu este în interesul statului român;**
- să naționalizeze toate proprietățile cumpărate de RMGC la Roșia Montană și să le returneze proprietarilor, pentru refacerea comunității.**

Bibliografie

Rapoartele anuale ale lui Gabriel Resources Ltd. de pe site-ul www.gabrielresources.com:

- [1997 AR] 1997 Annual Report
- [1998 AR] 1998 Annual Report
- [1999 AR] 1999 Annual Report
- [2000 AR] 2000 Annual Report
- [2001 AR] 2001 Annual Report
- [2002 AR] 2002 Annual Report
- [2003 AR] 2003 Annual Report
- [2004 AR] 2004 Annual Report
- [2005 AR] 2005 Annual Report
- [2006 AR] 2006 Annual Report
- [2007 FQR] 2007 Fourth Quarter and Year End Results
- [2007 AR] 2007 Annual Report
- [2008 FR] 2008 Financial Report
- [2008 AR] 2008 Annual Report
- [2009 FQR] 2009 Fourth Quarter Report , care include
- [2009 GFS] Gabriel Resources Ltd. Consolidated Financial Statements for 2008, 2009
- [2009 AR] 2009 Annual Report

[DP] Descrierea Proiectului Roșia Montana (sep. 2002)

[MPP] Memoriul de Prezentare a Proiectului (dec. 2004)

- [1] D. M. Chambers, Comentarii tehnice asupra Studiului de Fezabilitate și asupra Proiectului Roșia Montana (dec.2002)
- [2] Françoise Heidebroek, Economic analysis of RMGC project, 2010, manuscris
- [3] Cristian Păun, *De ce aurul rămâne cea mai bună monedă*, 1.06.2010
<http://cristianpaun.finantare.ro/2010/06/01/de-ce-aurul-ramane-cea-mai-buna-moneda/>
- [4] Aurel Sîntimbrean, Horea Bedelea, *Roșia Montană - Alburnus Maior (Cetatea de scaun a aurului românesc)*, 2002, Ediția a 2-a, 2004, Editura ALTIP, Alba Iulia
- [5] Aurel Sîntimbrean, *Aurul și Argintul Roșiei Montane*, 1974, republicat în 2009, Editura ALTIP, Alba Iulia
- [6] *** To Dig or Not to Dig ? OECD Global Forum on International Investment (Conference on Foreign Direct Investment and the Environment) , feb. 2002
- [7] *** *Raportul comisiei din Academia de Studii Economice, București, privitor la problemele economice, financiare, sociale, de mediu și de durabilitate ale proiectului minier Roșia Montană*, *Academica*, nr. 15, 2003, 57-70.
- [8] *** *Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Patrimoniul Construit, Siturile Istorice și Naturale*, septembrie 2009
- [9] *** *Poziția Academiei Române privind proiectul de exploatare minieră de la Roșia Montană*, 3.11.2009 www.acad.ro
- [10] *** *Poziția Ad Astra privind proiectul RMGC de exploatare a aurului de la Roșia Montană*, 15 mai 2010, www.ad-astra.ro